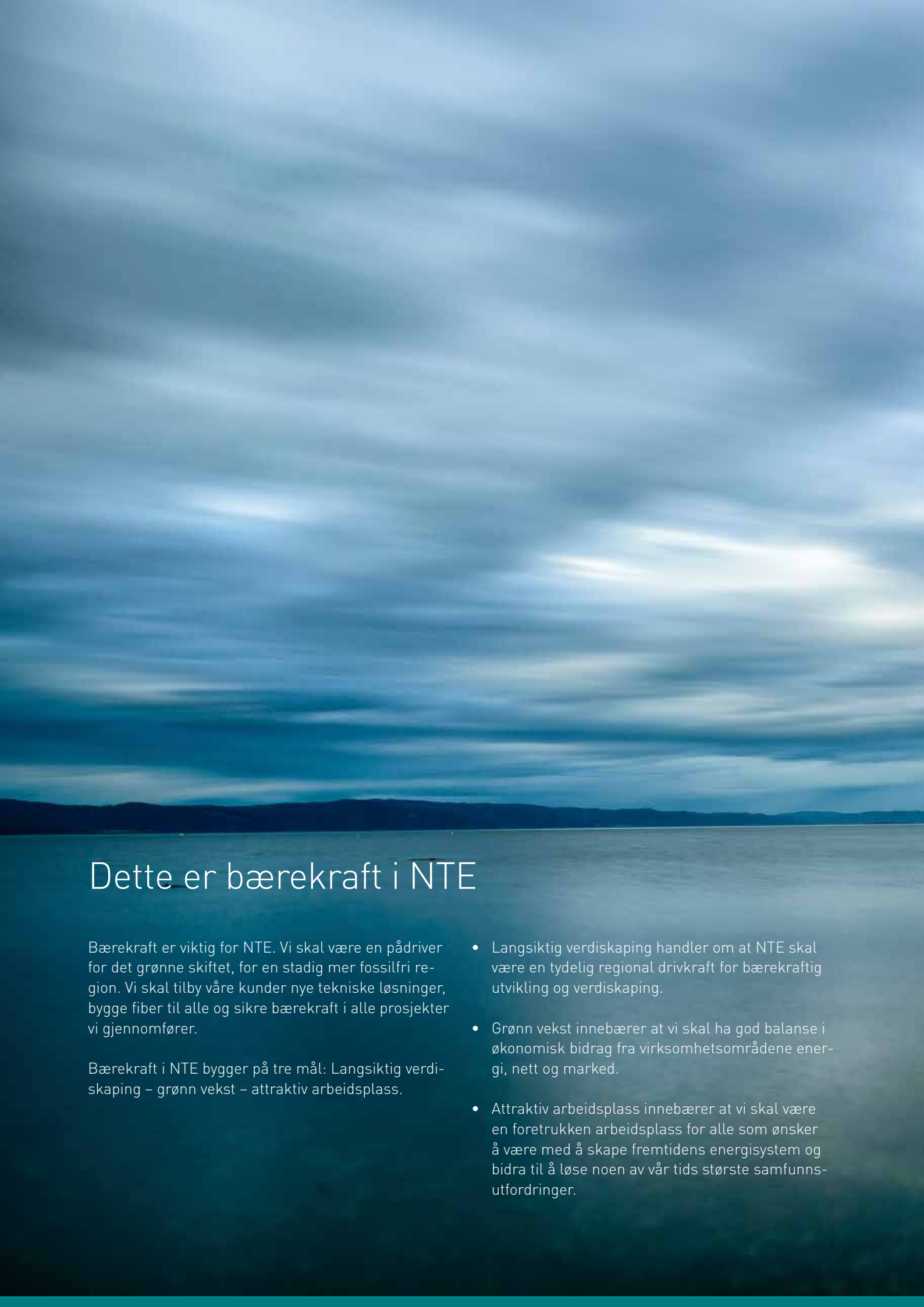

BÆREKRAFTRAPPORT 2017

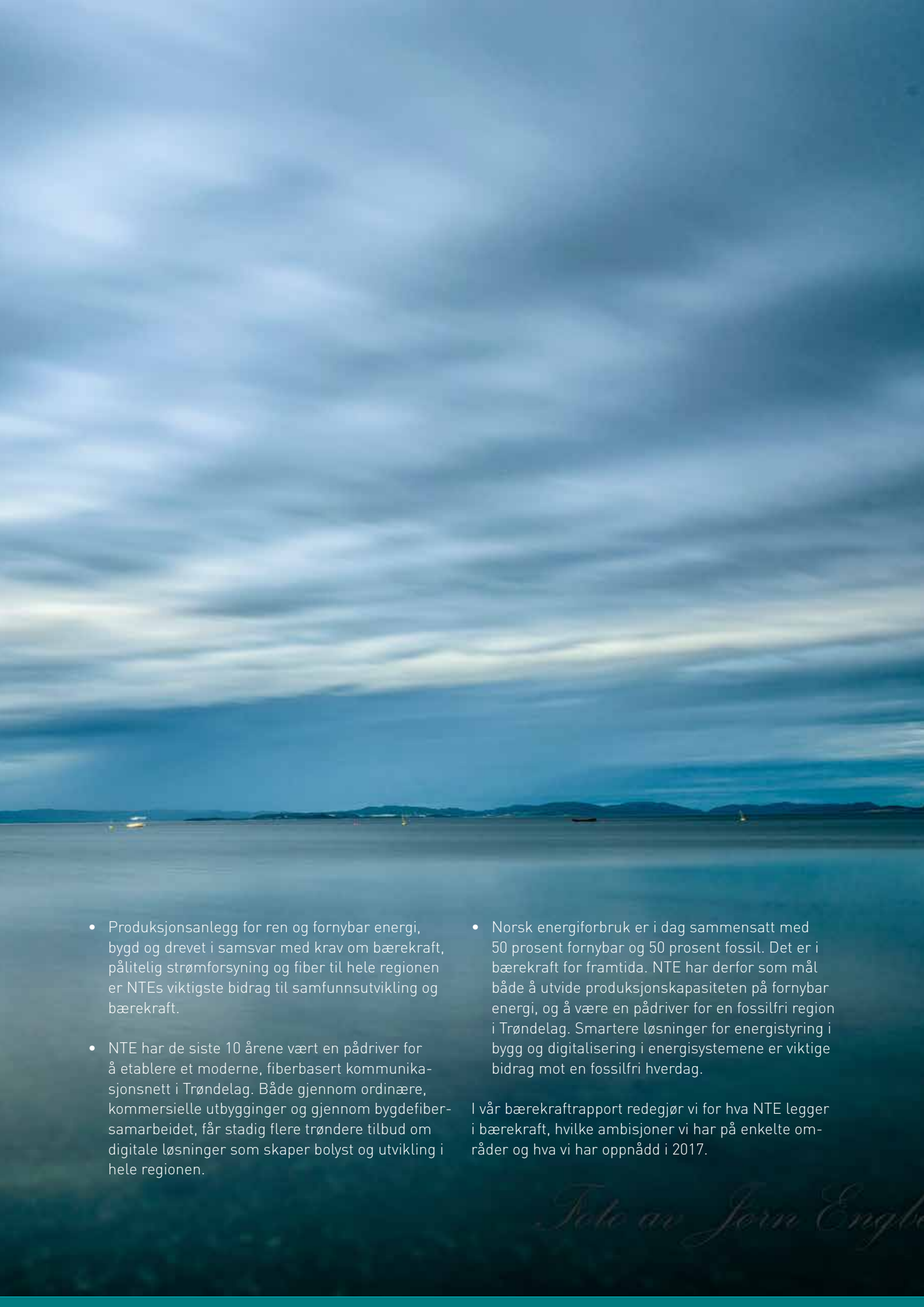

Dette er bærekraft i NTE

Bærekraft er viktig for NTE. Vi skal være en pådriver for det grønne skiftet, for en stadig mer fossilfri region. Vi skal tilby våre kunder nye tekniske løsninger, bygge fiber til alle og sikre bærekraft i alle prosjekter vi gjennomfører.

Bærekraft i NTE bygger på tre mål: Langsiktig verdiskaping – grønn vekst – attraktiv arbeidsplass.

- Langsiktig verdiskaping handler om at NTE skal være en tydelig regional drivkraft for bærekraftig utvikling og verdiskaping.
- Grønn vekst innebærer at vi skal ha god balanse i økonomisk bidrag fra virksomhetsområdene energi, nett og marked.
- Attraktiv arbeidsplass innebærer at vi skal være en foretrukken arbeidsplass for alle som ønsker å være med å skape fremtidens energisystem og bidra til å løse noen av vår tids største samfunnsutfordringer.

- Produksjonsanlegg for ren og fornybar energi, bygd og drevet i samsvar med krav om bærekraft, pålitelig strømforsyning og fiber til hele regionen er NTEs viktigste bidrag til samfunnsutvikling og bærekraft.
- NTE har de siste 10 årene vært en pådriver for å etablere et moderne, fiberbasert kommunikasjonsnett i Trøndelag. Både gjennom ordinære, kommersielle utbygginger og gjennom bygdefiber-samarbeidet, får stadig flere trøndere tilbud om digitale løsninger som skaper bolyst og utvikling i hele regionen.
- Norsk energiforbruk er i dag sammensatt med 50 prosent fornybar og 50 prosent fossil. Det er i bærekraft for framtida. NTE har derfor som mål både å utvide produksjonskapasiteten på fornybar energi, og å være en pådriver for en fossilfri region i Trøndelag. Smartere løsninger for energistyring i bygg og digitalisering i energisystemene er viktige bidrag mot en fossilfri hverdag.

I vår bærekraftsrapport redegjør vi for hva NTE legger i bærekraft, hvilke ambisjoner vi har på enkelte områder og hva vi har oppnådd i 2017.

Foto av Jørn Engbø

Våre medarbeidere

- Vår viktigste ressurs

Fornybarbransjen er i stadig endring, det stiller betydelige krav til medarbeidernes kompetanse. Ansatte i NTE er og vil være den viktigste ressursen i drift og utvikling av virksomheten. Gjennom å ta en ledende rolle i omstillingen til det nye energisystemet, skal NTE forsterke posisjonen som attraktiv og foretrukket arbeidsplass for engasjerte medarbeidere. For å tiltrekke og beholde medarbeidere er det et mål for NTE å være en av Midt-Norges mest attraktive arbeidsplasser. Konsernet har videre som mål å oppnå en nasjonal profil for rekruttering.

Det er videre et mål å oppnå en bedre kjønns- og aldersbalanse blant ansatte og ledere. Det arbeides systematisk for å øke kvinneandelen i nøkkelroller.

For å sikre rekrutteringsgrunnlaget har NTE et aktivt samarbeid med utdanningsinstitusjoner på videregående, høyskole- og universitetsnivå. NTE er en av Midt-Norges største lærlingebedrifter og lærlingeordningen er en viktig rekrutteringskilde.

I NTE med datterselskaper var det 748 medarbeidere ved utgangen av 2017.

Våre resultater i 2017

- En nylig gjennomført måling i Midt-Norge viser at NTE vurderes som en attraktiv arbeidsplass. Rekrutteringsprosesser demonstrerer også dette, da det generelt er godt tilfang på ønsket kompetanse.
- I 2017 ble det ansatt 34 nye medarbeidere, i tillegg til 25 lærlinger og 2 trainee.
- Det er 88 kvinnelige medarbeidere i konsernet, noe som utgjør en kvinneandel på 11,8 prosent. Av de nyansatte utgjorde kvinneandelen 18 prosent, mens det for øyeblikket er 5 kvinnelige lærlinger.
- Alle enheter i konsernet utarbeider egne handlingsplaner med forbedringstiltak på grunnlag av resultatene i undersøkelsen.

Frisk hjem fra jobb: Arbeidsmiljø og HMS

Alle som jobber i og for NTE skal komme friske og hele hjem fra jobb hver dag.

Dette er det overordnede målet for konsernets arbeid med helse, miljø og sikkerhet (HMS). For å oppfylle målet jobber vi med nærværsfaktorer, vurderer risiko og kartlegger farlige forhold i det arbeidet som skal gjennomføres. Vi skal også rapportere uønskede hendelser.

Nullvisjon for fraværsskader

Vårt mål om at alle som jobber for NTE skal komme friske og hele hjem fra jobb, innebærer at vi har en målsetning om 0 fraværsskader i løpet av et driftsår.

Hovedmål 1

NTE skal ikke ha skader som medfører fraværsk dager og skal redusere skader som medfører medisinsk behandling til mindre enn 4 innen 2018 og dermed redusere H2-verdi ned til under 3,3 og holde dette nivået fremover.

Hovedmål 2

NTE velger å bruke nærværspersent til å fremme helse på arbeidsplassen, som en mer positiv tilnærming til arbeidet med å forebygge sykdom blant de ansatte på en arbeidsplass fremfor sykefraværspersent. Målet er å nå et nærvær på over 96 % innen 2017 og å holde nærværet over 96 % fremover.

Våre resultater i 2017

- Antall skader som medførte fravær økte fra 5 i 2016 til 8 i 2017. Skadene medførte til sammen fravær i 90 dager.
- Det enkelte selskap har ansvar for HMS-arbeidet i egen virksomhet og har egne HMS-ressurser og hovedverneombud. Månedenes HMS-tema har gjennom hele året rettet ansattes oppmerksomhet mot ulike forhold som i det daglige kan utgjøre en risiko for ansattes helse og sikkerhet.
- Nærværet ble redusert fra 96,0 til 95,5 prosent.

Utbygging av fornybar produksjon og distribusjon

NTE skal bidra til økt bærekraft ved å fortsette å utvikle lønnsomme energiprosjekter basert på fornybare energikilder.

Det innebærer å utvide produksjonen av vann- og vindkraft gjennom nye produksjonsanlegg, i egen regi eller sammen med andre. I tillegg er det mulig å øke produksjonen gjennom rehabilitering av eksisterende anlegg.

På sikt forventer vi at etterspørsel etter fornybar energi, både i Norge og i Europa, vil bidra til å løfte markedsprisen på ren elektrisitet. Høyere priser på kraft vil på sikt utløse nye utbyggingsprosjekter som kan erstatte bruk av ikke-fornybare energikilder.

Den felles norsk-svenske ordningen for grønne sertifikater fra 2012 er et signal fra myndighetene om at man ønsker mer fornybar energi inn i markedet.

Som netteier er NTE pålagt å sørge for nettilknytning for ny, fornybar energi, så lenge det kan gjennomføres driftssikkert og med kostnader som anses å være samfunnsmessig rasjonelle.

Våre resultater i 2017

- NTE startet i januar 2016 byggingen av Storåselva kraftverk i Snåsa kommune. Anlegget får en årlig produksjon på 75 GWh og settes i drift våren 2018.
- NTE startet i september 2016 byggingen av et nytt Byafossen kraftverk. Ny kraftstasjon får en årsproduksjon på 34 GWh og settes i drift vinteren 2018.
- Muligheten for å realisere et nytt kraftverk i Nedre Fiskumfoss innen fristen for grønne sertifikater kontra et alternativ om rehabilitering av eksisterende kraftverk er vurdert i løpet av året. Et nytt kraftverk vil gi en produksjonsøkning på rundt 110 GWh per år. NTE bidrar også i utviklingen av flere vindkraftprosjekter i Trøndelag. Endelig investeringsbeslutning tas i 2018.
- NVE ga konsesjon til Skurdalså kraftverk i Meråker og et nytt Hundhammerfjellet vindkraftverk våren 2017.

Hensyn til miljø og biologisk mangfold

NTE jobber for å redusere negativ påvirkning av natur og biologisk mangfold både i utbygging og drift. Store deler av NTEs virksomhet foregår i områder med store naturverdier. Planter, dyreliv og fisk skal leve side om side med reguleringsanlegg og kraftlinjer. Fornybar energiproduksjon må ta hensyn til dette og i minst mulig grad påvirke mangfoldet.

Ingen av NTEs kraftstasjoner ligger i vernede vassdrag, men flere av produksjonsanleggene ligger i viktige, nasjonale laksevassdrag, først og fremst i Namsen og i Stjørdalselva. Dette stiller særlige krav til aktsomhet i vår drift.

NTE skal redusere naturinngrepene og finne gode miljø- løsninger for våre utbyggingsprosjekter. Dette kan bety at enkelte utbygginger reduseres eller endres for å tilfredsstille hensynet til enkelte plante-, dyre- eller fiskearter.

NTE skal gjennom ulike fiskeforbedringstiltak og samarbeid med elveeierlag og fiskeorganisasjoner sikre livskraftige bestander av laks og andre fiske- slag.

Våre resultater i 2017

- Storåselva kraftverk i Snåsa, som skal være driftsklart våren 2018 er det første norske anlegget som sertifiseres etter den internasjonale miljøstandarden CEEQUAL. Dette er en internasjonal klassifiseringsstandard basert på tredjepartssertifisering av et bredt spekter av tiltak. For Storåselva kraftverk betyr det for blant annet å utforme løsninger og metoder som ivaretar miljøhensyn og valg av materialer med lav miljøbelastning, samt 90 % sorteringsgrad av avfall og å etablere hekkplasser for fossefall og kvinand. Anlegget ble sertifisert etter CEEQUAL-standarder vinteren 2018.
- Nye Nedre Fiskumfoss kraftverk planlegges for å legge til rette for økt opp- og nedvandring av laks i Fiskumfossen, slik at lakseproduksjonen oppstrøms fossen for fremtiden vil bli forbedret.
- På oppdrag fra NTE Energi kartlegger Norsk Institutt for naturforskning (NINA) sammen med NTNU Institutt for biologi, NTNU Vitenskapsmuseet og Rådgivende Biologer AS, den fiskebiologiske tilstanden i Øvre Namsen. Undersøkelsene skal foregå fram til 2018.
- For å sikre god tilvekst av fisk i elvene, satte NTE også i 2017 ut rundt 250 000 yngel og smolt i Bogna, Mossa og Stjørdalselva. NTE skal i 2018 fortsette et tett og godt samarbeid med interesseorganisasjoner som elveeierlag og fiskeforeninger for å ivareta gode rutiner og tiltak for livskraftige fiskestammer i våre regulerte vassdrag.

Estetiske hensyn

NTE skal minimere naturinngrepene fra egen virksomhet ved å ta hensyn til landskap og byggeskikk ved nye bygg og ved valg av trase for nye linjer.

Både reguleringsanlegg, kraftverk og kraftlinjer setter varige og synlige spor i naturen. Vi skal imidlertid søke å utforme våre anlegg slik at de i minst mulig grad framstår som inngrep i landskapet. Estetiske hensyn skal også i framtida være viktig ved utforming av NTEs regulerings- og produksjonsanlegg.

Miljø- og transportplan, samt detaljplan for miljø og landskap opprettes ved konsesjonslagte prosjekter. Disse planene skal alltid følges og avbøtende tiltak gjennomføres som avtalt. Et eksempel på avveininger der estetiske hensyn tillegges vekt er ved valg av linjetraseer og i avveiningen mellom bruk av luftlinjer eller jordkabel i nettet.

Våre resultater i 2017

- Velger jordkabel ved utvidelse av strømnettet I 2017 ble det lagt omtrent 150 kilometer jordkabel i forbindelse med reinvesteringer og utvidelser av strømnettet. Andelen jordkabel utgjør nå rundt 42 prosent av total nettlengde i Nord-Trøndelag.
- Nye Byafossen kraftverk er så og si ferdigstilt i løpet av 2017, og produserer kraft fra månedsskiftet januar-februar 2018. I prosjektet er det lagt stor vekt på å tilrettelegge for allmennheten, da kraftstasjon ligger like ved et bynært og populært boligfelt i Steinkjer. Utbyggingen tar hensyn til at stasjonen både skal bidra til å forskjønne Byafossen generelt og nærmiljøet spesielt. Arkitekten har i stor grad utformet bygningen slik at den passer inn i landskapet den er en del av. Bygningen har flere vinduer enn normalt og er lyssatt med den klare blå fargen som kjennetegner både Steinkjer som by, så vel som NTE. Gjerdene som settes opp hvor dette er påkrevd, har også til hensikt å løfte totalopplevelsen. Videre tilrettelegges området rundt kraftstasjonen for allmennheten generelt og fiskeinteressene spesielt, gjennom etablering av stier, grillplasser, informasjonstavler og fiskeplasser.

Energieffektive løsninger - et bidrag til å løse klimautfordringen

Vi skal ta i bruk løsninger som effektiviserer vår egen produksjon og reduserer tap i nettet, blant annet gjennom spenningsoppgraderinger.

Fornybar energi produsert på en effektiv måte er et viktig bidrag til å løse klimautfordringen. Elektrisitet fra vann- og vindkraft er et viktig bidrag til løsningen på klimautfordringen. Produksjon av slik energi har i alle år vært kjernen i NTEs virksomhet.

NTE selger opprinnelsesgarantier i engrosmarkedet. I tillegg kan bedriftskunder kjøpe strømprodukt som garanterer at kraften er produsert fra fornybare energikilder. NTE skal utnytte naturressursene bærekraftig og ansvarlig gjennom utvikling og forvaltning av produksjonsanlegg for fornybar energi og infrastruktur for distribusjon av energi på en god og effektiv måte.

for at ny, fornybar produksjon kan bygges ut i området. I tillegg reduseres tapene i nettet betydelig. Generelt er det antatt at spenningsoppgradering fra 66 kV til 132 kV reduserer nettapet med 75 prosent. Vi skal ta i bruk løsninger som effektiviserer vår egen produksjon og reduserer tap i nettet, blant annet gjennom spenningsoppgraderinger.

	Egne anlegg (GWh)	Andel i de-leide anlegg	I sum (GWh)
Vannkraft	3348	1.068	4.416
Vindkraft	29	58	87

Våre resultater i 2017

- I 2017 produserte NTE 4.503 GWh elektrisitet, som er 16,9 prosent høyere enn normalen og den høyeste kraftproduksjonen NTE noen gang har hatt. Hele produksjonen kommer fra fornybare energikilder, vann og vind. Produksjonen i 2017 er 954,6 GWh høyere enn i 2016 da vi produserte 7,9 % under normalen.
- I tillegg til egen produksjon av vind- og vannkraft, har NTE Marked lansert solenergi som produkt og tjenester både på privatmarkedet, landbruks- og næringsmarkedet. Energiløsningene er meget godt mottatt i markedene.
- Fra våre egne produksjonsanlegg solgte vi i 2017 opprinnelsesgarantier for 3.371 GWh, som ga et positivt inntektsbidrag på ca. 7,1 millioner kroner.
- Tiltak for å redusere nettap. NTE Nett AS vurderer i alle sammenhenger hvordan nettinvesteringer påvirker tap i overføringsnettet. I 2017 har vi videreført arbeidet med mulig overgang til 132 kV kraftlinjer mellom Nedre Fiskumfoss til Tunnsjødal. Ombyggingen legger til rette for at ny, fornybar produksjon kan bygges ut i området. I tillegg reduseres tapene i nettet betydelig. Generelt er det antatt at spenningsoppgradering fra 66 kV til 132 kV reduserer nettapet med 75 prosent.
- Vi skal ta i bruk løsninger som effektiviserer vår egen produksjon og reduserer tap i nettet, blant annet gjennom spenningsoppgraderinger.

Etikk, anti-korrupsjonsarbeid og integritet

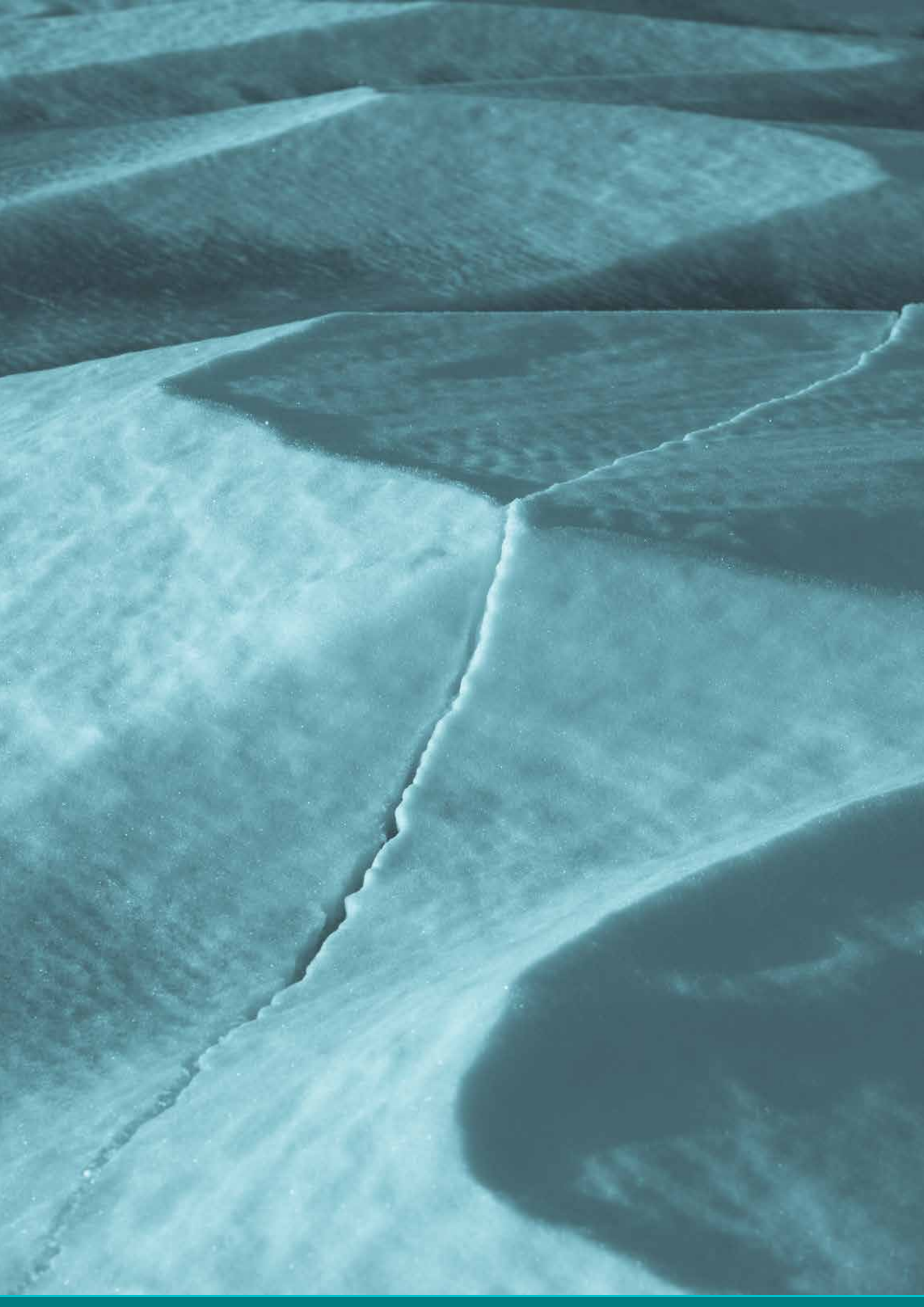
Alle som jobber for NTE skal i all sin virksomhet overholde samfunnets lover og regler og opptre på en etisk forsvarlig måte.

NTEs medarbeidere skal etterleve en høy etisk standard. NTE skal ha tillit hos kunder, leverandører og i samfunnet for øvrig. Derfor er det viktig at alle ansatte opptre i samsvar med våre verdier nærhet, pålitelighet og åpenhet og vår etiske plattform. Disse føringer skal bidra til å hindre brudd på konkurranse-lovgivning, økonomisk utroskap, korrupsjon, inhabilitet eller andre uetiske handlinger.

Ansatte skal varsle om kritikkverdige forhold. Konsernet har en ordning for varsling av kritikkverdige forhold, som skal sikre at varsling ikke får negative konsekvenser for den som varsler om forholdet.

Våre resultater i 2017

- NTE har etablert en etisk plattform og en etisk veiledning.
Etisk plattform beskriver hva som forventes av ansatte, ledere, styremedlemmer og innleide medarbeidere som opptre på vegne av NTE.
Videre understreker dokumentet at ledere er ansvarlige for å gjøre sine medarbeidere kjent med innholdet i den etiske plattformen. Lederne skal gi råd, legge forholdene til rette for etterlevelse av plattformen og gå foran som gode forbilder.
NTE arbeider for å øke den etiske bevisstheten hos alle ansatte, ved å integrere den etiske plattformen i konsernets- og datterselskapenes strategi- og kvalitetsarbeid.
- Konsernet gjennomførte et e-læringskurs i etikk, kurset er obligatorisk for alle ansatte og skal gjennomføres årlig.
- Konsernet utarbeidet høsten 2017 etiske retningslinjer for leverandører.

Sikkerhet for allmenheten rundt våre anlegg

Vi legger vekt på at alle våre anlegg skal være tilfredsstillende sikret i henhold til gjeldende krav, slik at de ikke utgjør noen fare for mennesker og materielle verdier.

NTE har produksjons-, regulerings- og distribusjonsanlegg over hele Nord-Trøndelag. Noen av disse ligger nær bebyggelse, mens andre ligger i populære friluftsområder.

Våre anlegg kan medføre risiko for tredjeperson, blant annet ved arbeid nær kraftlinjer, ved ferdsel på regulerte islagte vann, rundt inntak og luker, ved ising på kraftlinjer eller i ytterste konsekvens ved dambrudd.

Risikoen for uønskede hendelser skal minimeres gjennom å overholde lovkrav og opprettholde god beredskap, sammen med tydelig merking og kommunikasjon med relevante målgrupper.

Våre resultater i 2017

- Lenser foran overføringstunnel, inntak og tappetunnel. NTE bygger ny dam ved Namsvatnet i Røyrvik kommune som er planlagt å stå ferdig i 2018. Under anleggsperioden er det lagt ut lenser foran overføringstunnelen på Namsvatnet og foran inntaket og tappetunnelen for Tunnsjøfoss kraftverk.
- Inngjerding og adgangskontroll under bygging. NTE bygger også Storåselva kraftverk og et nytt Byafossen kraftverk. Sikkerhet for allmennheten ivaretas gjennom fysisk inngjerding og adgangskontroll samt kontroll av sikkerheten gjennom regelmessige vernerunder.
- NTE gjennomførte også i 2017 regelmessige tilsyn med selskapets anlegg hvor sikkerhet for allmennheten kontrolleres.
- Legger til rette for trygg ferdsel langs regulerte vann. NTE Energi deltar i samarbeidsprosjektet usikkeris.no som har til formål å legge til rette for trygg ferdsel langs regulerte vann i Midt-Norge. Prosjektet informerer om områder med generelt svekket og usikker is som følge av reguleringsinngrep og legger ut oppdatert informasjon på nettsiden www.usikkeris.no.
- Forebygging av uønskede hendelser rundt høy- og lavspenningsanlegg. NTE Nett registrerer årlig uønskede hendelser som følge av anleggsarbeid, trefelling og lignende i nærheten av våre høy- og lavspenningsanlegg. Nettselskapet følger opp slike hendelser, blant annet gjennom kontakt med den som har forårsaket skaden og rapport til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. NTE Nett gjennomfører systematiske kontroller i nettet for å ivareta drift og personsikkerhet for eget personell og for tredjeperson.
- Opplæring av entreprenører og allmennhet. NTE Nett gjennomfører opplæring av firma som er pre-kvalifisert til å arbeide i, eller i nærheten av nettanlegg. I dag er 20 graveentreprenører, 9 skogrydderfirma og 20 installatørfirma prekvalifisert av nettselskapet.
- NTE Nett bruker ved behov et faktablad produsert av et samarbeid mellom nettselskaper (REN AS), med informasjon om fare forbundet med aktiviteter nær høyspenningslinjer og kabler.
- NTE Nett stiller personell til disposisjon for å ivareta sikkerheten ved arbeid nær våre elektriske anlegg, uten kostnad for den som melder behov.

Forsyningssikkerhet og produktansvar

NTE skal levere energi, nettkapasitet, fiberbredbånd og relaterte tjenester som tilfredsstiller kundenes krav til forsyningssikkerhet, kvalitet og trygg bruk. Dette stiller krav til stabil leveranse og god beredskap for å håndtere tekniske utfordringer og de naturkrefter våre anlegg stadig utsettes for i form av nedbør, vind og lyn.

Både strøm og bredbåndstjenester er grunnleggende for husholdninger, bedrifter og institusjoner i samfunnet. God leveranse og kvalitet og beredskap for å rette eventuelle feil, er derfor avgjørende for de kunder som kjøper tjenester fra NTE. Avbrudd kan derfor skape utfordringer, ha økonomiske konsekvenser og er en mulig omdømmerisiko for NTE. Samtidig vet vi at bruk av elektrisitet i boliger og næringslokaler utgjør en av de viktigste risikoene for brann i Norge.

NTE forsterker og fornyer strømmettet for å øke forsyningssikkerheten, målet er at oppetiden i strømmettet skal være 99,98 prosent, mens målet for oppetid på fibernettet er 99,99 prosent.

NTE måler årlig kundenes tilfredshet med NTE og våre leveranser. Målingene gir grunnlag for å sette i verk tiltak for å forbedre kvalitet og servicenivå.

Våre resultater i 2017

- NTE registrerte i 2017 totalt 565 driftsforstyrrelser i strømmettet. Dette førte til at vel 154 184 kWh ikke ble levert til kundene.
- NTEs kvalitetsjusterte inntektsrammer for ikke levert energi, såkalt KILE-kostnad (avbruddskostnader), ble i 2017 på 14 millioner kroner. Tilsvarende tall for 2016 var på 29 millioner kroner. KILE kostnadene kan variere mye fra et år til et annet, og varierer som oftest på grunn av værforhold.
- Tilgjengeligheten til de større kraftverkene NTE eier var i fjor 91,7 prosent. Et vannkraftverk er tilgjengelig dersom produksjonen fra kraftverket kan anmeldes i markedet.
- Det lokale eltilsyn, DLE, fører kontroll med elektriske anlegg. I 2017 ble det gjennomført 4955 tilsyn av anlegg og virksomheter. DLE gir tilbud om undervisning i el-sikkerhet til 6. og 9. trinn ved alle skoler i fylket. I 2017 fikk 108 skoleklasser slik undervisning. I tillegg deltok DLE på brannetterforskning 25 ganger.
- Årlig gjennomfører NTE omdømmemåling blant et representativt utvalgt av konsernets kunder. Målingen i 2017 viste at både det generelle omdømmet og kundenes oppfatning av kvaliteten på våre tjenester ligger stabilt på et tilfredsstillende nivå.
- Oppetiden i vårt fibernett i 2017 var 99,99 prosent, dette er i samsvar med vårt mål for oppetid på fibernettet.

Samfunnsregnskap for NTEs virksomhet i 2017

Samfunnsregnskap for NTEs virksomhet i 2017

Det regionale samfunnsregnskapet viser verdiskaping og andre virkninger i Trøndelag og Bindal kommune. Fra NTEs aktivitet i 2017 framkommer det en verdiskaping på 1,3 milliarder kr, inntektsvirkninger på 1,2 milliarder kr og et grunnlag for over 1850 arbeidsplasser i regionen. Samfunnsregnskapet er utarbeidet av Trøndelag Forskning og Utvikling AS.

Innledning

NTE er en dominerende aktør i kraftbransjen i Midt-Norge, og gir betydelige samfunnsvirkninger i regionen gjennom at NTE:

- Er et stort selskap med betydelig behov for innkjøp av varer og tjenester
- Er en betydelig arbeidsgiver
- Gir de regionale eierne avkastning på investert kapital
- Har hovedkontor i regionen
- Bygger samfunnskritisk infrastruktur (bl.a. bredbånd)
- Bidrar til dynamikk i lokale arbeidsmarkeder

I samfunnsregnskapet vi har utarbeidet har vi først og fremst fokusert på regional inntekts- og sysselsettingsvirkninger av ordinær drift og investering i NTE. Vi har ikke anslått tall for etableringsvirknin-

ger av virksomheten til NTE utover hva som skapes gjennom direkte kjøp av varer og tjenester fra NTE, kjøp fra ansatte i NTE eller andeler av underleverandørers kjøp som er direkte relatert til kjøp fra NTE og ansatte i NTE. Slike etableringsvirkninger kan være av betydelig omfang av minst tre grunner. NTE bidrar til å skape et hjemmemarked for bedrifter som innhenter inntekter til regionen. Inntektene kommer både direkte fra kunder utenfor regionen og indirekte gjennom at kunder i regionen ellers ville kjøpt varer og tjenester fra leverandører utenfor regionen. NTE har hovedkontor med betydelig etterspørsel etter tjenester, og NTE bidrar til at bredbånd blir utbygd i regionen. Årsaken til denne avgrensingen er at det ikke er gjort tilstrekkelig forskning til å tallfeste effekter som etableringsvirkninger i regionen.

Årets samfunnsregnskap for NTE er basert på gjennomgang av tilgjengelig konsernregnskap for 2017 og en tilsvarende gjennomgang av endelig konsernregnskap for 2016. Vi har innhentet informasjon om lønn, skatt og bostedsadresse til ansatte i NTE-konsernet, samt NTEs innkjøp av varer og tjenester i regionen. Ut fra dette er det brukt eksisterende kunnskap og regionaløkonomiske modeller for å beregne anslag på samfunnsvirkninger av NTEs virksomhet i regionen, dvs. Trøndelag og grensekommunen Bindal.

Verdiskaping og fordeling

Regnskapsmessig overskudd og avkastning på investert kapital er sentralt for vurdering av den forretningsmessige driften i et selskap. Her fokuserer vi på verdiskaping i samfunnet og da må vi ha med inntekter for det offentlige og avkastningen på bruk av arbeidskraft i tillegg. Brutto verdiskaping i en bedrift kan defineres som samlede inntekter minus innkjøp av varer og tjenester slik dette defineres i driftsregnskapet. Når vi også trekker fra kapitalslit og justerer for kapitalinntekter får vi intern, netto verdiskaping i tabell 1.

nå beregnet til 289 mill. kr i 2017. Overskudd eller endring i egenkapital NTE er definert som årsresultat etter skatt minus avsatt til utbytte til eier. Her ser vi at egenkapitalen i NTE ser ut til å øke med 335 mill. kr etter regnskapsåret 2017.

Lønn og sosiale kostnader til ansatte gjelder bl.a. brutto lønn, arbeidsgiveravgift, pensjonskostnader og andre sosial ytelser. Dette var rimelig stabilt i 2016 og 2017. Rente og utbytte til eier bestod av 150 mill. kr i renter på ansvarlig lån og 17,4 mill. kr i utbytte i 2016. I 2017 gikk dette kraftig ned til 15 mill. kr i renter og 17 mill. kr i utbytte.

Tabell 1: Intern, netto verdiskaping og fordeling i konsernet NTE i 2017 og 2016 (Kilde: NTE og egne beregninger).

	2017		2016	
	mill. kr	andel	mill. kr	andel
Lønn/sosiale kostnader til ansatte	470	35 %	441	47 %
Rente og utbytte til eier	32	2 %	167	18 %
Renter andre långivere	79	6 %	85	9 %
Skatt/avgift kommuner/fylkeskom.	132	10 %	135	14 %
Skatt/avgift til staten	289	22 %	83	9 %
Økt egenkapital NTE (overskudd)	335	25 %	23	2 %
Intern netto verdiskaping	1 338	100 %	934	100 %

Tabell 1 viser en verdiskaping på 1338 millioner kroner i NTE i 2016. Dette er betydelig høyere enn i 2016. Som vi ser av tabellen skyldes dette i hovedsak høyere overskudd i NTE og høyere skatt/avgift til staten. Skatt og avgift til staten var 83 mill. kr i 2016, men er

Skatt/avgift kommuner/fylkeskommuner består av eiendomsskatt, konsesjonsavgift, naturressursskatt, garantiprovisjon på lån og fordelsutbetaling konsesjonskraft. Det samlede omfanget er rimelig stabilt i størrelsesorden 132-135 millioner kr.

Regionale inntektsvirkninger

Tabell 2 viser NTE-konsernets reelle inntektsvirkninger utenfor eget selskap og hvordan de fordelte seg med utbetalinger i regionen i 2016 og 2017. Inntektsvirkningene bygger på den interne verdiskapingen fra forrige tabell, men det er kontrollert for når pengestrømmene faktisk skjer og i hvilken grad deler av disse strømmene går ut av regionen. Av regnskapsposter som ikke er med i det vi kaller reelle inntektsvirkninger, kan nevnes årlige erstatninger. Denne regnskapsposten tas ikke med fordi den nettopp skal gi erstatning for tapt inntekt eller andre typer verdier.

Tabell 2: Inntektsvirkninger i regionen i 2017 og 2016 fra NTEs virksomhet (Kilde: NTE og egne beregninger).

	2017		2016	
	mill. kr	andel	mill. kr	andel
Lønn før skatt, ansatte bosatt i regionen	451	36,8 %	425	28,5 %
Skatt, avgift, garantiprovisjon kommuner/fylke	97	7,9%	101	6,8 %
Avkastning, rente og avdrag til eier	132	10,8 %	167	11,2 %
Omsetning hos underleverandører	540	44 %	793	53,1 %
Lag, foreninger og kultur	6	0,5 %	6	0,4 %
Sum inntektsvirkninger i regionen	1126	100 %	1492	100 %

Tabellen viser at berørte aktører i regionen fikk en nedgang i inntekter som følge av NTEs virksomhet i 2017, sammenlignet med 2016. Dette skyldes i hovedsak nedgang i innkjøp hos næringslivet i Trøndelag. Omfanget kan her svinge fra år til år avhengig av investeringsnivå og hvilke varer og tjenester det er behov for.

Inntektsvirkninger hos NTEs underleverandører i regionen på 540 millioner kr i 2017 kan tolkes som anslått omsetning (ekskl. mva) som slår ut i verdiskaping og sysselsetting i øvrige bedrifter i regionen. Dette beløpet har svingt opp og ned de siste årene. Disse beregningene er utført av NTE og bygger på fordeling av underleveranser på

foretakenes postadresse pluss anslåtte verdien av underleveranser der regionale bedrifter har levert på kontrakter med foretak utenfor regionen.

Samlet skatt og avgift som ble betalt direkte til kommuner og fylkeskommune ga en reell inntektsvirkning på 97 mill. kr i 2017. Det samlede beløpet for skatt og avgift til kommunal sektor er lavere enn i tabell 1 fordi inntektssystemet i kommunesektoren fører til at kun om lag 15 % av naturressursskatten på 39 mill. kr har reell inntektsvirkning i regionen.

Avkastning og andre utbetalinger til eier var på 132 mill. kr i 2017. Dette er lavere enn året før, til tross for at 100 mill. kr av dette var nedbetaling av lån. I tillegg fikk eier 11,1 mill. kr i utbetaling

for konsesjonskraft (2 mill. kr), ført under skatt og avgift til kommuner og fylke. Totalt fikk eier, Nord-Trøndelag fylkeskommune, utbetalt omlag 143 mill. kr i 2017.

Kommunene i regionen fikk på sin side reelle inntektsvirkninger tilsvarende en utbetaling på 87 mill. kr. I tillegg kommer kommunenes inntektsvirkninger fra inntektsskatt på lønn.

NTE ga 6,1 millioner kr i støtte til lag, foreninger og ulike kulturtiltak i 2017. Dette nivået var marginalt opp fra 2016.

NTEs virkninger i enkeltkommuner i regionen

NTE gir virkninger for enkeltkommuner i regionen på mange ulike vis. I tabellen nedenfor ser vi på:

- Antall ansatte i NTE etter bostedskommune.
- Hvor stor andel ansatte i NTE utgjør av totalt antall arbeidsplasser i kommunene.
- Brutto lønn for NTE ansatte i mill. kr.
- Skatteinntekt for kommunen i form av naturressursskatt og skatt på lønnsinntekt i mill. kr.
- Direkte inntekter i form eiendomsskatt, konsesjonskraft og konsesjonsavgift for det offentlige i kommunene pluss anslag på andelen kommunene

reelt beholder av skatteinntektene.

- Summen av direkte inntekter for kommunene pluss netto lønn (brutto lønn minus skatt) i kroner per innbygger i hver kommune.

Siden tabellen er sortert på inntektsvirkninger per innbygger, kommer kraftkommunene Røyrvik og Namsskogan i en klasse for seg selv med over 20 000 kr per innbygger. Meråker og Grong følger videre med litt over 7000 kr per innbygger, foran Verran, Steinkjer og Lierne. Steinkjer klemmer seg her inn fordi det er flest NTE-ansatte med bosted i denne kommunen.

Tabell 3: Ansatte i NTE, brutto lønn og inntekter for kommuner fra NTEs virksomhet i 2016
(Kilde: NTE, SSB og egne beregninger).

Kommune	Antall ansatte etter bosted	Andel av alle arbeids-plasser	Brutto lønn ansatte NTE i mill kr	Skatte-inntekt kom-munen i mill kr	Direkte inntekter kommu-nen i mill kr	Inn-tekts-virk-ninger i kr per innbyg-ger
Røyrvik	4	1,9 %	2,4	4,3	9,3	23 059
Namsskogan	4	0,9 %	2,0	10,9	18,1	21 887
Meråker	14	1,5 %	7,2	9,1	14,4	7 671
Grong	23	2,0 %	13,2	9,3	8,3	7 167
Verran	25	2,5 %	14,3	6,4	6,2	6 432
Steinkjer	247	2,3 %	166,9	34,1	6,1	5 662
Lierne	6	0,9 %	3,2	2,9	5,2	5 342
Bindal	1	0,2 %	0,2	3,6	6,3	4 368
Fosnes	4	1,6 %	2,0	0,4	0,3	2 755
Snåsa	10	1,1 %	1,1 %	1,8	1,6	2 619
Nærøy	18	0,9 %	10,5	2,0	3,4	2 154

Kommune	Antall ansatte etter bosted	Andel av alle arbeidsplasser	Brutto lønn ansatte NTE i mill kr	Skatteinntekt kommunen i mill kr	Direkte inntekter kommunen i mill kr	Inntekts-virkninger i kr per innbygger
Inderøy	30	1,3 %	17,6	4,4	1,6	2 073
Namsos	60	0,9 %	31,9	6,4	2,5	1 962
Namdalseid	6	1,0 %	3,4	0,7	0,7	1 950
Levanger	81	0,9 %	47,9	9,3	1,7	1 835
Overhalla	15	1,0 %	7,4	1,5	1,0	1 664
Verdal	53	0,8 %	31,2	6,0	2,1	1 638
Leksvik	11	0,7 %	6,5	1,3	0,7	1 504
Frosta	9	1,0 %	4,7	0,9	0,1	1 314
Leka	2	0,7 %	0,8	0,1	0,1	1 239
Høylandet	3	0,6 %	1,7	0,3	0,4	1 204
Vikna	9	0,3 %	4,3	0,8	0,7	888
Flatanger	2	0,3 %	1,0	0,2	0,2	822
Stjørdal	44	0,4 %	22,3	4,0	0,5	731
Selbu	3	0,2 %	1,2	0,2	0,0	209
Malvik	4	0,1 %	2,5	0,5	0,0	136
Trondheim	43	0,0 %	31,4	6,5	0,7	121
Andre kom.	6	-	2,3	0,4	0,1	-
Region	732	-	445,6	128,1	92,2	-

Vi ser også at de NTE-ansatte utgjør en betydelig andel av arbeidsplassene i en rekke kommuner. Om vi i tillegg regner to sysselsatte i virkning per million kommunene mottar direkte fra NTE, får vi at NTE gir grunnlag for 10-11 % av alle arbeidsplasser i Røyrvik og Namsskogan, 5 % i Meråker, 4 % i Verran og

3 % i Grong, Bindal og Lierne. For kommunen med fleste arbeidsplasser, Steinkjer, gir en slik beregning fortsatt under 2,5 %, dvs. en helt marginal endring i forhold til andelen de NTE-ansatte utgjør som andel av arbeidsplassene i kommunen.

En slik forenklet sysselsettingsmultiplikator kan brukes som en grov indikator på betydningen av inntekter til kommunene. For underleveranseffektene gjennom regionalt næringsliv og etterspørselseffektene av de NTE-ansatte forbruk, kan samfunnseffektene bare beregnes for regionen som helhet.

Sysselsettingseffekter i regionen

De reelle inntektsvirkningene i regionen fra tabell 2 gir grunnlag for å beregne samlede sysselsettingsvirkninger i regionen ved bruk av en ringvirkningsmodell. Resultatene fra modellberegningene vises i tabell 5.

Tabell 5: Sysselsettingseffekter i regionen som følge av NTEs virksomhet i 2017 og 2016 (Kilde: NTE og egne beregninger).

	2017	2018
Sysselsatte i NTE konsernet (gjennomsnitt)	736	710
Sysselsatte i regionale ringvirkninger	1083	1457
Sum sysselsettingseffekter i regionen	1819	2167
Sum sysselsetting delt på omsetning i mill. kr i konsernet	0,6	0,9

Ringvirkningsmodellen fanger opp underleveranseffekter i næringslivet, etterspørselseffekter fra ansatte, bedrifter og eieres kjøp av varer og tjenester samt tilpasningseffekter i offentlig tjenestetilbud og normal bruk av ekstra inntekter i enkeltkommuner og fylkeskommunen i regionen. Sysselsettingsanslagene som modellen gir, kan tolkes som antall arbeidsplasser som NTE-konsernet gir inntektsmessig grunnlag for i regionen.

I tabellen ser vi at NTEs direkte, gjennomsnittlige sysselsetting i regionen gikk ned fra 2167 sysselsatte i 2016 til 1819 sysselsatte i 2017. Dette skyldes godt over 250 færre arbeidsplasser i ringvirkninger på grunn av lavere nivå på underleveranser fra andre foretak i regionen i 2017 sammenlignet med 2016. I tillegg er det reduserte inntektsvirkninger for kommuner og fylkeskommune som summerer seg opp til en forskjell i over 100 arbeidsplasser i kalkulte

ringvirkninger i form av arbeidsplasser.

Vi ser også at NTE skapte grunnlag for 0,6 regionale sysselsatte for hver million konsernet hadde i omsetning i 2017. Dette forholdstallet har gått ned siden 2016 siden omsetningen har gått opp og samlede sysselsettingsvirkninger har gått ned.

I tillegg til de tallfestede anslag i tabellene over genererer NTE aktivitet gjennom tilknyttede selskaper, hovedkontoraktiviteter, satsing på bredbånd og støtte til næringsmessige og kulturelle aktiviteter i regionen. Dette bidrar til bedre rekrutterings- og utviklingsmuligheter for annen virksomhet i regionen. Denne type virkninger er det ikke faglig grunnlag for å tallfeste. I en gjennomgang av NTE og 13 små- og mellomstore nettselskaper i Norge, viser TFoU-rapport 2012:8 at NTE kan ha bidratt til å utløse minimum 40 arbeidsplasser i regionen gjennom innskudd av aksjekapital og andre bidrag i selskap som ikke hører til konsernet. Når vi har med dette kommer vi derfor opp i om lag 1850 arbeidsplasser i regionen med grunnlag fra NTEs virksomhet i 2017. I dette tallet er det ikke tatt med hva som utløses av bredbåndsutbygging, hvor NTE har bidratt til utbygging en rekke steder i Trøndelag.

NTE bidro også med inntekter for staten, aktivitet i tilknyttede selskaper og hos underleverandører utenfor regionen gjennom kjøp av varer og tjenester for flere hundre millioner kr. Slike samfunnsvirkninger utenfor regionen er ikke analysert nærmere.

Oppsummering

Samfunnsregnskapet viser at virksomheten til NTE i 2017 ga en verdiskaping i selskapet på 1,3 mrd. kr og tilførte aktører i regionen 1,2 mrd. i inntekt gjennom året.

Eier Nord-Trøndelag fylkeskommune fikk tilført 143 mill. kr i inntekter mens primærkommunene i regionen fikk tilført 87 mill. kr i inntekter til kommunal drift og investeringer. Sammen med sterke underleveranseffekter for næringslivet i regionen og betydelig etterspørsel fra ansatte, gir inntektsvirkningene fra NTEs virksomhet grunnlag for rundt 1850 arbeidsplasser i regionen inkludert arbeidsplassene i NTE i 2017.

Trøndelag Forskning og Utvikling AS, 18. april 2018

Roald Sand (sign.)

